

Марущак О.М.

Дитячі часописи мовних меншин України у навчально-виховному процесі початкової школи

Марущак Олександра Миколаївна,

асистент кафедри лінгвометодики та культури фахової мови

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Анотація. У статті розглянуто сучасний стан дитячих періодичних видань окремих мовних меншин України (польської, ромської, угорської, румунської) та окреслено перспективи використання часописів у навчально-виховному процесі шкіл із національною мовою навчання. Здійснено аналіз змістового наповнення журналів та газет у площині його застосування в початковій освіті. Запропоновані матеріали доцільно використовувати з метою пізнання національних духовних надбань, формування комунікативної компетентності школярів та набуття ними соціального досвіду.

Ключові слова: періодичні видання для дітей, мовна меншина, школи з національною мовою навчання, дидактичний матеріал друкованих видань

Вступ. Поява та друк якісних періодичних видань для дітей є важливою складовою культурного розвитку будь-якого народу, адже часописи виконують освітню, виховну і розважальну функції. Друковані журнали та газети для юного покоління допомагають формувати духовні, моральні, інтелектуальні та поведінкові основи читачів. Виняткового значення дитячі видання набувають для представників національних і мовних меншин, що в умовах іномовного середовища прагнуть зберегти власну національну ідентичність, мову, культуру, традиції та звичаї. Використання етнізованих часописів не лише у позанавчальний час, а й на уроках у школі, зокрема початковій, дає змогу оптимізувати процес формування свідомого та водночас толерантного громадянина – носія культурних надбань нації. З огляду на обмежений обсяг публікації, розглянемо періодичні видання мовних меншин, які проживають переважно на території Західної України: польської, ромської, угорської, румунської.

Короткий огляд публікацій з теми. Становленню та розвитку ЗМІ різних мовних меншин на сьогодні приділяється належна увага. Питання формування дитячої літератури загалом у різні часи вивчали Б. Гошовський, Р. Зозуляк, Л. Кіліченко, П. Лещенко, Е. Огар, І. Проценко та ін. Різні аспекти функціонування дитячої періодичної преси розглядали Г. Корнєєва, Н. Кіт, У. Лешко, В. Лучук, В. Передирій та ін. Розвитку окремих видань мовних меншин присвячені дослідження А. Берені, Ю. Бідзіля, С. Ярмошкіна, В. Коцюби, Л. Баженова, Т. Пилипенко та ін. Попри це окреслена тема в аспекті навчально-виховного процесу початкової школи розкрита не досить повно, що і визначає новизну й актуальність нашої розвідки.

Мета статті – дослідити можливості використання дитячих періодичних видань мовами національних

меншин (польської, ромської, угорської, румунської) у процесі навчально-виховної діяльності початкової школи.

Результати та їх обговорення. Україна – багато-національна країна, на території якої проживає велика кількість національних меншин. Об'єктом нашої уваги стали мовні меншини, що мешкають переважно на території західної частини держави: польська, ромська, угорська та румунська. За предмет пошукової діяльності взято ті дитячі періодичні видання названих вище меншин, які доцільно використовувати у навчально-виховному процесі початкової школи.

Цілком зрозуміло, що кожна нація є джерелом розвитку автентичної свідомості, культури та мови. Цей розвиток відбувається шляхом прищеплювання національної ментальності з дитячого віку. Засобами національного виховання є всі надбання матеріальної та духовної культури: мова, традиції, предмети мистецтва, телебачення, радіо, Інтернет, та, звичайно, література. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку доступні не всі названі засоби, однак друковані видання, зокрема періодика для дітей, видаються одним із найбільш прийнятних.

Із метою задоволення мовних прав усіх громадян в Україні існує розгалужена система шкіл, навчання в яких ведеться мовами національних меншин. Так, викладання в державних школах здійснюється не лише українською, а й російською, польською, румунською, угорською, молдовською, словацькою, болгарською, німецькою, гагаузькою, новогрецькою, ромською та мовою іврит. Міністерство освіти і науки України [9] у 2010-2011 н.р. оприлюднило інформацію про кількість загальноосвітніх державних та комунальних навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин (табл. 1):

Таблиця 1. Загальноосвітні державні та комунальні навчальні заклади з навчанням мовами національних меншин

Мови навчання або вивчення	Кількість закладів	Кількість учнів	Кількість учнів, які вивчають мову як предмет	Кількість учнів, які вивчають мову факультативно або в гуртках
румунська	82	18866	578	289
угорська	66	15126	1091	390
молдовська	6	3877	2038	275
польська	5	1357	8338	3516
словацька	-	113	214	246
болгарська	-	65	10148	764
німецька	-	-	614729	-
новогрецька	-	-	3379	610
іврит	-	-	1915	13
гагаузька	-	-	1418	-

Навчання названими мовами ведеться здебільшого у таких регіонах: угорською та словацькою – в Закарпатській області, румунською – в Закарпатській та Чернівецькій областях, молдовською та болгарською – в Одеській області, польською – в Івано-Франківській, Львівській та Хмельницькій областях.

Міністерство пропонує перелік чинних навчальних програм для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин. Реалізація мовленнєвої змістової лінії у цих програмах передбачає обов'язкове ознайомлення школярів з дитячими періодичними виданнями. З огляду на прагнення формувати і розвивати у дітей національну самосвідомість і гідність, доцільно вивчати цю тему на матеріалі часописів мовою національних меншин. З'ясуємо, які можливості для цього створені в Україні.

Періодика для дітей польською мовою

У липні 2012 року Державною реєстраційною службою України було зафіксовано початок роботи нового періодичного видання для дітей та молоді "Polak maly" (рис. 1).

Рис. 1. Перший номер журналу "Polak maly"

Часопис є проектом тижневика "Kurier Galicyjski". Польськомовний журнал виходить щомісяця у Львові та орієнтований на допомогу дітям у вивченні польської мови, культури та літератури. Як повідомляють у редакції видання, читачі дізнаються багато фактів і легенд з історії Польщі, можуть ознайомитися із захопливими історіями та оповіданнями, описами природи й елементами польської географії. Не оминають увагою автори також розваги для дітей – вірші, загадки, прислів'я, розмальовки. Для бажаючих опанувати мову у журналі публікуються зразки найпростіших діалогів, що допоможуть у її вивченні [1].

Окрім названого, у номерах видання містяться матеріали про національну символіку та свята, правила поведінки у школі, на дорозі та біля водойм, абетка для україномовних дітей, рубрика "Ortografia na wesoło", учнівські хитринки для швидкого запам'ятовування історичного та мовного матеріалу (найважливіші історичні дати, назви відмінків тощо), невеликі тематичні тестування, казки, байки та легенди різних країн світу, скоромовки. Тут також розміщено розповіді про тварин, рослин, птахів та їх життя у різні пори року.

Проаналізувавши змістове наповнення номерів журналу, ми дійшли висновку: журнал "Polak maly" – це якісне видання, спрямоване на формування та розвиток культури мовлення читачів, виховання у дитини польської національної свідомості, гідності та любові до етнічної Батьківщини, поваги до її мови і традицій. Зважаючи на це, використання часопису у межах національно-виховного процесу початкової школи є цілком слушним.

Засновником і видавцем іншого польськомовного видання – "Газети польської" ("Gazeta Polska") – є Польське наукове товариство у м. Житомир. Видається часопис із лютого 2002 року під керівництвом головного редактора Наталії Нагребельної. Газета є двомовним щотижневиком польської громади в Україні, матеріали якого мають суспільно-освітній характер. Мета видання – ознайомлення широкого кола читачів (як поляків, так і представників інших національностей) з історією та сьогоденням польської громади регіону. Для юних читачів часопис пропонує матеріали рубрики "Дитячий куточок". Автори газети друкують такі розділи для дітей: уроки вивчення польської мови та історії (Урок 18. Polska. Wiadomości ogólne); повчальні оповідання ("Zaufanie", "Wiarą silni", "Wrażliwa"); байки ("Muszka Łakomczuszka", "Bajka o rybaku i złotej rybce"); вірші ("Marzenia", "Zamówienie", "Luty", "O Aniołku który przynosił dzieciom sny", "Papież Jan Paweł II"); історії про життя святих ("Świętej Agaty", "Dziewicy i Męczennicy" (5 lutego)); розповіді про національні польські свята ("Święto Narodowe Trzeciego Maja"); лічилки ("Wyliczanki", "Rymowanki"); гуморески ("Agrobiznes w roku szczura"); прислів'я та приказки; інструкції до виконання цікавих саморобок: закладок, валентинок; завдання на увагу та ін. [5].

Таким чином, діти польськомовної меншини України можуть познайомитися із духовними національними надбаннями, а у поєднанні з методично виправданим та доречним використанням матеріалу видання у закладах освіти здобути базові знання рідної мови та навички її правильного уживання.

Ромські (циганські) періодичні видання.

Роми – одна з найбільш вразливих етнічних громад держави. В українській спільноті існує упереджене ставлення до них, пов'язане насамперед із низьким рівнем соціальної інтеграції, складними побутовими умовами, іншою культурою та етнічними особливостями, завдяки яким роми значно відрізняються від загалу.

За даними перепису 2001 року, на території України проживають близько 48 тис. ромів [4], хоча це тільки офіційний показник. Як свідчать керівники ромських громадських організацій, насправді ця кількість значно більша. Ромська громада розпорошена по всій території України, однак найбільш сконцентровано її представники проживають на території Закарпатської, Донецької, Дніпропетровської та Одеської областей.

Питання друкованих ромських ЗМІ досить проблематичне. До сьогодні ця спільнота не має унормованої кодифікованої ромської мови, що суттєво ускладнює створення та функціонування масових ромських видань. Це відбувається не лише через об'єктивні складнощі видання часопису національною мовою, а ще й з

тієї причини, що ромськомовна читацька аудиторія не володіє своєю мовою, а лише окремими її діалектами. Окрім мовного питання, існує нагальна проблема освіти ромів, які не завжди можуть навчатися, через що не здатні читати призначене для них періодичне видання. Ускладнює ситуацію також те, що у зв'язку з низьким рівнем життя не всі роми України мають можливість передплатити "свою" газету чи журнал, щоб забезпечити йому самокупність [8, с. 104].

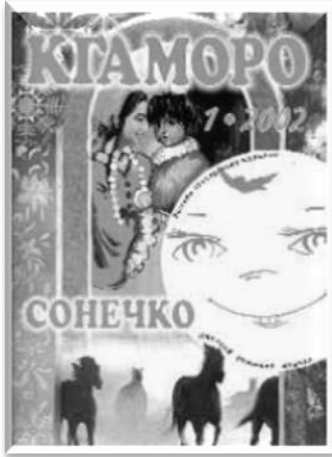

Рис. 2. Перший номер журналу "Кгаморо"

Однак, попри всі перешкоди, ромські періодичні видання тривалий час існували. За даними Карпатського центру полігрових досліджень, у 2005 році ромською мовою друкувалися три видання газетного та журнального типу загальним тиражем 3000 примірників: газета "Романі Яг", журнал "Кгаморо" (рис. 2), газета "Амаро Лав" [7]. 2007 року ситуація дещо змінилася і серед друкованих видань ромською мовою були такі як: журнал "Ромале" (у виданні представлені матеріали ромською, українською, угорською та словацькою мовами), журнал "Мірікля", журнал "Кгаморо" та "Бібліотечка Кгаморо" [12]. Станом на 01.10.2012 ромською мовою на території Закарпатської області (й в Україні загалом) друкувалися два видання: журнал для жінок "Мірікля" ("Намисто") та дитячий журнал "Кгаморо" ("Сонечко") [10]. Зазначимо, що у 2015 році періодичних друкованих видань ромською мовою немає. Однак найбільш яскраві моменти життя ромської громади України висвітлені у мережі Internet (<http://www.chachipen.in.ua>).

Всеукраїнська ромська народна газета "Романі Яг" ("Циганська ватра") – друковане видання Закарпатського ромського культурно-просвітнього товариства "Романі Яг", мета діяльності якого була у соціально-економічному, культурному, правовому захисті ромів. Газета виходила українською мовою, але деякі матеріали і назви рубрик мали аналоги ромською (кирилицею). На посаді головного редактора газети перебував очільник обласної асоціації ромських організацій Закарпаття "Романі Яг" Аладар Адам, редактора – Євгенія Навроцька. Газета виходила накладом у 2500 примірників та загальним обсягом 10 сторінок. У 2007 р. видання припинило своє існування. Особливість цієї газети полягала у тому, що, окрім циганської проблематики, вона розміщувала на своїх шпальтах політичну інформацію, етнографічні дослідження, матеріали про життя інших етнічних громад Закарпаття і світу, сторінку для дітей та курс циганської мови. Ма-

теріал, актуальний для нашого дослідження, пропонувався на останній шпальті випуску в рубриці "Додаток для недільних шкіл". У ній видання найчастіше друкувало казки для дітей українською та ромською мовами.

Дитячий журнал "Кгаморо" ("Сонечко") видавався за ініціативи Закарпатського культурно-просвітницького товариства ромів Закарпаття "Романі Яг" у співпраці із Закарпатською асоціацією ромських громадських організацій "Скгіпе" (Єдність). Цей публіцистично-інформаційний журнал для дітей молодшого шкільного віку почав виходити друком із 2002 року. Засновником видання був випускник колись єдиної ромської школи в Україні (м. Ужгород) Аладар Адам. Згодом він став головним редактором *романо чговорі-кано журнало*, а редактором – письменниця Юліанна Зейкан [6]. Часопис, рекомендований для дітей-ромів, виходив українською та ромською мовами. У виданні містилися літературні надбання двох націй: казки, перекази, оповідання, поетичні твори, а також роботи юних читачів, найчастіше – поезії ромською мовою. "Кгаморо" був покликаний зберегти мову ромів, виховати у юних читачів любов та повагу до мови попередніх поколінь, формувати культуру мовлення, адже відомо, що ромська мова знаходиться практично на межі зникнення. Наприклад, з офіційно зареєстрованих під час перепису населення (2001 року) ромів лише 45% визнали ромську мову рідною. А решта представників нації надали перевагу українській, російській, угорській та словацькій мовам [3].

Угорська дитяча періодика

За показниками перепису 2001 року, в Україні проживає близько 156 тис. угорців. Їх асиміляція в українському середовищі традиційно була невеликою. Про це свідчать дані, за якими майже 95% угорців назвали рідною мовою угорську, а решта 5% – українську і російську [3; 4]. Переважна більшість угорців України – це жителі Закарпаття, де вони становлять понад 12% населення. Угорська національна меншина характеризується значною стійкістю до асиміляції завдяки компактному розселенню в межах декількох районів, які межують з Угорщиною.

Станом на жовтень 2012 року на території Закарпаття було зареєстровано близько 50 видань, що містили матеріали угорською мовою [10]. До цього переліку входили як суто угорськомовні часописи, так і ті, що пропонували тільки окремі рубрики угорською. Серед названих видань є декілька, розрахованих на юного читача: "Irka", "Кезоктоташ", "Nyomkereső".

Видання "Irka" ("Зошит") було засновано у 1993 році Закарпатським угорським педагогічним товариством. Цей щомісячний вітчизняний часопис своєю читацькою аудиторією вбачає дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Друкується угорською мовою з розрахунку на обласне поширення (5000 прим.). Протягом останніх двадцяти років незмінним редактором була Марія Пуніко, та з 2014 цю посаду обіймає її послідовниця Маргарет Еспан. У 2012 році "Irka" отримала нагороду від угорської влади як краще іноземне видання для дітей. У журналі поряд з літературними рубриками є й освітні, але мета його залишається незмінною – навчання рідної мови, розвиток мовлення, виховання у

читачів поваги до національних традицій, усвідомлення свого місця у світі, збереження здоров'я. За словами самого редактора, за ті роки, протягом яких існує "Irka", змінилося багато в оформленні та наповненні часопису, однак традиційними залишаються рубрики "Versforgó", "Meskete", "Körbenéző", "Mindenfélé" [2]. Нині матеріал видання відповідає принципу сезонності. Журнал пропонує багато творів поетів і письменників Закарпаття, що пишуть угорською мовою для дітей, малюнки, ілюстрації, цікаві завдання, головоломки, розмальовки, ребуси та ін. Не оминають увагою видавці і творчість самих читачів. Редактор, будучи сама досвідченим педагогом, рекомендує журнал не лише для дітей, а й для батьків та вчителів. Окрім того, за ініціативи редакції видання на Закарпатті проводяться літні табори та святкові заходи для угорських дітей.

Інше видання Закарпатського угорського педагогічного товариства для дітей – газета "Кезоктоташ" ("Освіта"). Також суто угорськомовне видання (засноване 1995 року) зі спрямуванням як на дітей, так і на дорослих, яке виходить 6-8 разів на рік. Часопис пропонує для дітей і педагогів публікації поетів та письменників, що пишуть угорською мовою.

"Nyomkereső" ("Слідопит") – журнал Закарпатської організації угорських скаутів, який друкувався 7-9 раз на рік, починаючи із 1995 р., угорською мовою, але припинив своє існування у 2012 році. "Слідопит" виходив накладом у 2000 примірників і поширювався територією області. У виданні містилися матеріали про життя скаутських асоціацій та угорської молоді Закарпаття, пропагувалося скаутство, а також друкувалися науково-популярні матеріали, що приваблювали дітей та молодь.

Румунськомовні друковані періодичні видання

Румуни, згідно з даними останнього перепису населення, – сьома за чисельністю етнічна меншина України. Орієнтовно їх кількість становить 151 000., що відповідає 0,31 % населення держави. Румуни у переважній більшості послуговуються саме рідною мовою (близько 92%) та у незначній кількості українською та російською [3; 4]. Майже все румунськомовне населення України проживає на території двох областей – Чернівецької та Закарпатської, тому і поширення друкованих ЗМІ не виходить далеко за межі цих регіонів. За інформацією 2009 року, румунською мовою на всеукраїнському рівні виходила газета "Concordia" ("Злагода"), співзасновником якої з 2004 р. був Держкомнацрелігій. Популяризували національні румунські традиції, мову, культуру, історію ще близько десяти періодичних видань, заснованих у Чернівецькій області, зокрема "Arcaşul", "Zorile Bucovinei", "Plai Ro-mânesc", "Liber-tatea cuvântului", "Mesagerul Bucovinean", "Junimea", журнал для дітей "Făgurel" (рис. 3). У Закарпатській області для задоволення інформаційних потреб румун видавалися газети "Maramureşenii" і "APSA" [11].

Рис. 3. Журнал "Făgurel" №7 за 2007 рік

У площині нашого дослідження, доцільно проаналізувати тематику та спрямування журналу "Făgurel" ("Фегурел"). Видання було зареєстровано у м. Чернівцях у 1995 році. Засновником стала Всеукраїнська науково-педагогічна асоціація "Aron Pumnul", а керівником проекту – поет, прозаїк, педагог та журналіст Сіміон Гочу. Часопис виходив накладом у 2000 примірників. У номерах видання пропонувалися матеріали винятково румунською мовою: вірші ("Om si prom", "Curcubeul", "Hai, ploua...", "Când a fost să moară Ştefan" та ін.), доступні для дітей пісні з нотами ("Gogomănele", "Nani-nani, puşor"), історії про відомих людей Румунії ("Vlad Ţepeş", "Sub semnul lui Ştefan cel Mare si Sfânt"), відомості про природу ("Luna – satelitul natural al pământului", "Cum s-au certat înde ei copacii şi ciupercile"), жарти ("La oglindă", "O fetiţă citeşte", "Câţi ani" та ін.), невеликі оповідання ("Nucile bunelului", "Pronosticul vremii", "Prea multa filozofie"), твори про дитяче оточення ("În curtea mea"), корисна інформація ("Arborele genealogic al familiei", "Cum se usucă ciupercile"), а також поезії та малюнки юних читачів. Журнал припинив існування через брак коштів на фінансування, однак його примірники можна знайти у державних та шкільних бібліотеках румунськомовних населених пунктів Буковини.

Висновки. Зважаючи на сказане вище, зазначимо, що матеріали названих у статті періодичних видань можуть бути використані у навчально-виховному процесі початкової ланки освіти шкіл з вивченням мови національних меншин на уроках мови та літературного читання, адже дитячі часописи є цікавим і потужним джерелом відповідного дидактичного матеріалу. Їх методично обґрунтоване застосування сприятиме розвитку національної свідомості учнів, прищеплюватиме любов та повагу до культури свого народу та інших етносів, підтримуватиме формування належного рівня мовленнєвої діяльності школярів. Сподіваємося, що дитячі часописи мовних меншин, які припинили існування у 2008-2012 рр., в умовах сучасного розвитку України знайдуть своє продовження у новому форматі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Pierwszy nr miesięcznika "Polak Mały". – URL: <http://wspolnotapolska.org.pl/wiadomosci/Pierwszy-nr-miesiecznika-Polak-Maly,2853.html>.
2. Sütő Éva. Az Irka régi és új arca... Beszélgetés Punyó Máriával / Éva Sütő. – URL: <http://www.karpatalja.ma/karpatalja/kultura/az-irka-regi-es-uj-arca-beszeltgetes-punyomariaval/>
3. Всеукраїнський перепис населення 2001. Мовний склад населення України. – URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/language/>.

4. Всеукраїнський перепис населення 2001. Національний склад населення України. – URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>.
5. Газета польська. – URL: <http://www.ptnz.org.ua/gazeta.php>.
6. Дітям-ромам посміхнулась "Кгаморо". – URL: <http://ua-reporter.com/m/1902>. – Назва з екрана.
7. ЗМІ національних меншин, радіо та ТБ на рідній мові. – URL: <http://www.kolyba.org.ua/poling/arhiv/003.html>.
8. Коцюба В. Ромські ЗМІ на початку XXI ст.: газета "Романі Яг" (2005 рік) / В. Коцюба // Ромологія: історія та сучасність: Матеріали Міжнародних наукових читань / упорядкування Є.М. Навроцька. – Ужгород: Поліграфцентр "Ліра", 2013. – С. 104 – 112.
9. Міністерство освіти і науки України. Задоволення освітніх потреб представників національних меншин України. – URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/694/zagalni-vidomosti/>.
10. Перелік друкованих засобів масової інформації, зареєстрованих на території Закарпатської області станом на 01.10.2012. – URL: http://www.zakjust.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/938/dzmi_2013.xls.
11. Пилипенко Т. Окремі аспекти українсько-румунських відносин в сучасних умовах / Тетяна Пилипенко // Форум націй. – 2009. – № 4/83. – URL: <http://buktolerance.com.ua/?p=1205>.
12. Преса Закарпаття. Перелік засобів масової інформації області. – URL: <http://zak-kray.do.am/publ/2-1-0-18>.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

3. All-Ukrainian population census 2001. The language composition of Ukraine's population. – URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/language/>.
4. All-Ukrainian population census 2001. The ethnic composition of Ukraine's population. – URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>.
5. Polish Newspaper. – URL: <http://www.ptnz.org.ua/gazeta.php>.
6. "Khamoro" smiled to Roma children. – URL: <http://ua-reporter.com/m/1902>.
7. Minority media, radio and TV in their native language. – URL: <http://www.kolyba.org.ua/poling/arhiv/003.html>.
8. Kotsyuba V. Roma media at the beginning of XXI cent.: the newspaper "Romani Yag" (2005) / V. Kotsyuba // Romology: Past and Present: International scientific readings / ed. E.M. Navrotska. - Uzhgorod: Polihraftsentr "Lira", 2013. - P. 104-112.
9. Ministry of Education and Science of Ukraine. Meeting the educational needs of minorities of Ukraine. – URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/694/zagalni-vidomosti/>.
10. The list of mass media, registered in the Transcarpathian region on 01.10.2012. – URL: http://www.zakjust.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/938/dzmi_2013.xls.
11. Pylypenko T. Some aspects of Ukrainian-Romanian relations in modern conditions / Tetyana Pylypenko // Forum of nations. – 2009. – № 4/83. – URL: <http://buktolerance.com.ua/?p=1205>.
12. Press of Transcarpathia. The list of region mass media. – URL: <http://zak-kray.do.am/publ/2-1-0-18>.

Marushchak O.M. Children's periodicals of language minorities of Ukraine in primary school teaching process

Abstract. The article focuses on the contemporary issues of children's periodicals of some language minorities of Ukraine (Polish, Romany, Hungarian, Romanian) and the potential of using them in the educational process in schools with the national language of instruction. The content of magazines and newspapers is analyzed from the perspective of its usability in primary education. Some materials should be used for the aim of national spiritual heritage knowledge, of pupil's communicative competence formation through mastering the language knowledge, capturing all kinds of speech activity, obtaining general ideas about literature as an art and acquisition of certain social experience.

Keywords: *periodicals for children, language minority, schools with the national language of instruction, educational materials of periodical publications*

Марущак А.Н. Детские периодические издания языковых меньшинств Украины в учебно-воспитательном процессе начальной школы

Аннотация. В статье рассматривается современное состояние детской периодики отдельных языковых меньшинств Украины (польского, ромского, венгерского и румынского) и целесообразность ее использования в учебно-воспитательном процессе школ с национальным языком обучения. Проанализировано содержание журналов и газет с точки зрения применения в начальном образовании. Данные материалы целесообразно использовать с целью познания национальных духовных достижений, формирования коммуникативной компетентности школьников путем усвоения знаний по языку обучения; освоения всех видов речевой деятельности, получения общих представлений о литературе как о виде искусства и приобретения ими социального опыта.

Ключевые слова: *периодические издания для детей, языковое меньшинство, школы с национальным языком обучения, дидактический материал печатных изданий*